

โครงการศูนย์ศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

“ข้าพเจ้านั้นภูมิใจเสมอมาว่า คนไทยมีสายเลือดของ
ช่างฝีมืออยู่ทุกคน ไม่ว่าจะเป็ชชาวไร
ชานนา หรืออาชีพใด อยู่สารทิศใด คนไทยมีความ
ละเอียดอ่อนและฉับไวต่อการรับศิลปะทุกชนิด
ขอเพียงแต่ให้เขาได้มีโอกาศฝึกฝน เขาก็จะแสดง
ความสามารถออกมาให้เห็น”

(วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๓๒ ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา)

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้ง “มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ในสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ” ขึ้น เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๑๙ เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ราษฎร ตลอดจนเพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยไว้เป็นมรดกของปวงชนชาวไทยสืบไป

ศูนย์กลางงานศิลปาชีพนั้น ได้ดำเนินการจัดตั้ง “โรงฝึกศิลปาชีพสวนจิตรลดา” ขึ้น เมื่อปี ๒๕๒๒ และได้พัฒนาการดำเนินการอย่างก้าวหน้า ผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นล้วนเป็นงานประณีตศิลป์ชั้นสูง มีความงดงามถึงระดับ “ฝีมือช่างหลวง” หรือ “ช่างแห่งกรุงรัตนโกสินทร์” ได้แก่ ช่างถมทอง ช่างเครื่องเงินเครื่องทอง ช่างคร่ำ ช่างลงยาสี ช่างปักผ้า ช่างแกะสลักไม้ ช่างเขียนลาย และช่างทอผ้า นับเป็น “งานศิลป์ของแผ่นดิน” อย่างแท้จริง โดยในปี ๒๕๕๓ โรงฝึกศิลปาชีพสวนจิตรลดา ได้ยกสถานะขึ้นเป็น “สถาบันสิริกิติ์” เมืองงานศิลปาชีพ มีผลิตภัณฑ์และผลงานเป็นที่ประจักษ์ จึงได้ทรงพระกรุณาฯ จัดตั้ง “ร้านจิตรลดา” เพื่อจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์เป็นการถาวร ปัจจุบันร้านจิตรลดามีจำนวนทั้งสิ้น ๑๒ สาขา

กว่า ๓๐ ปีที่ผ่านมา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงขยายงานศิลปาชีพไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ปัจจุบันมีศูนย์ศิลปาชีพ จำนวน ๑๔๑ แห่ง ตัวอย่างเช่น

“โครงการศูนย์ศิลปาชีพเกาะเกิด” ตำบลเกาะเกิด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นศูนย์รวมศิลปวัฒนธรรมในทุภูมิภาค

“ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร” อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้มีการประกอบอาชีพอย่างผสมผสานทั้งอาชีพทางการเกษตร และการผลิตสินค้าประเภทศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น การแกะสลักจักสาน การทำตุ๊กตา การทำดอกไม้ประดิษฐ์ การทำเครื่องเรือน การทอผ้า การเชื่อม และเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น

“ศูนย์ศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม” อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร มีการเรียนการสอนหลายแผนก เช่น ผลิตศิลปหัตถกรรม เครื่องปั้นดินเผา การแกะสลักไม้ การทอผ้าไหม มีห้องแสดงการปั้นเขียนสี แสดงผลิตภัณฑ์ ฝีมือในการผลิต ออกแบบสวยงามมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

“ศูนย์ศิลปาชีพบ้านบ้านทรายทอง” ตำบลปทุมวาปี อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร ส่งเสริมอาชีพทอผ้าไหม ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม งานผ้าปัก งานจักสาน งานทำผลิตภัณฑ์จากปีกแมลงทับ

“ศูนย์ศิลปาชีพบ้านแม่ต๋ำ” ตำบลเสริมซ้าย อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง มีการเรียนการสอนหลายแผนก เช่น งานแกะสลัก งานจักสาน การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และการจักสานไม้ไผ่ เป็นต้น

“ศูนย์ศิลปาชีพจังหวัดแม่ฮ่องสอน ” อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการฝึกสอนอาชีพ เช่น จักสานหวาย จักสานไม้ไผ่ ทอผ้าไหม ตัดเย็บเสื้อผ้าตุ๊กตาชาวเขา ดอกไม้ประดิษฐ์ เครื่องหนัง และของชำร่วย

“ศูนย์ศิลปาชีพบ้านเนินธัมมัง ” อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด ๕๓๙ คน และมีการแบ่งงานออกเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มทอผ้า กลุ่มแปรรูปกระจูด กลุ่มปักผ้าด้วยมือ กลุ่มถักโคเชอร์

“ศูนย์ศิลปาชีพเครื่องปั้นดินเผา พระตำหนัก ทักษิณราชนิเวศน์ ” ขึ้นที่บริเวณเขตพระราชฐาน
ชั้นนอก พระตำหนัก ทักษิณราชนิเวศน์ จังหวัดนราธิวาส วิชาที่สอน เช่น เครื่องปั้นดินเผา แกะสลัก
ย่านลิเภา ปักผ้า เป็นต้น

